



**INSTITUTIONEN FÖR  
SPRÅK OCH LITTERATURER**

الانزياح التركيبي في شعر محمود درويش

قصيدة مصرع العنقاء من ديوان ( لماذا تركت الحصان وحيدا )

**Syntaktisk främmandegöring i Mahmoud Darwishes poesi**

**Masra‘ al-‘anqā’ från diktsamlingen *Limādhū tarakta al-ḥiṣāna waḥīdan***

**Rania Mankash**

---

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Kandidatuppsats, arabiska
Nivå:	Grundnivå/Avancerad nivå
Termin/år:	V /2021
Handledare:	Andreas Hallberg
Examinator:	Tetz Rooke
Rapport nr:	xx (ifylles ej av studenten/studenterna)
Nyckelord:	arabisk poesi, syntaktisk, främmandegöring, framförställning, fördröjning, utelämnande, upprepning, Mahmoud Darwish.

## **Innehållsförteckning**

<b>Inledning .....</b>	<b>3</b>
<b>Om transkribering i denna uppsats.....</b>	<b>3</b>
<b>Översättning av termer till svenska språket.....</b>	<b>3</b>
<b>Syfte .....</b>	<b>4</b>
Bakgrund .....	4
En glimt av Mahmoud Darwish litteratur .....	5
<b>Teori.....</b>	<b>5</b>
Syntaktisk främmandegöring .....	7
<b>Tidigare forskning.....</b>	<b>9</b>
<b>Metod och material .....</b>	<b>13</b>
<b>Stilistisk analys.....</b>	<b>21</b>
Typer av syntaktisk främmandegöring .....	22
1. Framförställning och fördröjning.....	22
2. Utelämnande .....	25
3. Upprepning .....	26
<b>Slutsats.....</b>	<b>29</b>
<b>Referenslista.....</b>	<b>30</b>
<b>Appendix 1.....</b>	<b>32</b>
<b>Appendix 2.....</b>	<b>34</b>

## Inledning

Studien handlar om الانزياح التركيبي (syntaktisk främmandegöring) i modern poesi och behandlar främst syntaktisk främmandegöring i den palestinsk-arabiska poeten Mahmoud Darwishes poesi. När poeten använder syntaktisk främmandegöring i sin poesi avviker han från det vanliga språket, grammatiskt och semantiskt, vilket gör modern poesi intressant och oförutsägbar. Poeten kan fästa läsarens uppmärksamhet på vad som är viktigt att fokusera på. De flesta moderna poeter har använt denna teknik i sin poesi för specifika ändamål. Detta uppnås genom flera typer av främmandegöring. Främmandegöring ger poesin stor möjlighet att uttrycka och förkroppsliga olika frågor, vare sig sociala, politiska eller personliga. Studien kommer att behandla en dikt av Mahmoud Darwish. Dikten heter مصرع العنقاء (Masra‘ al-‘anqā’) ”Fenix död” och är hämtad från diktsamlingen لماذا تركت الحصان وحيدا (Limādhā tarakta al-ḥiṣāna waḥīdan). Denna studie hänvisar till olika viktiga typer av syntaktisk främmandegöring såsom التقديم والتأخير (framförställning/fördröjning), الحذف (utelämnande) och التكرار (upprepning).

## Om transkribering i denna uppsats

Arabiska boktitlar, utdrag ur dikten, arabiska termer anges med latinska bokstäver och ibland även arabisk skrift. Förutom det hänvisas till arabiska källor med latinska bokstäver för att underlätta för läsaren. Alla arabiska citat är översatta av mig från arabiska till svenska.

Anmärkning: Dikten Masra‘ al-‘anqā’ finns översatt till svenska av Kerstin Eksell i samlingen *Varför lämnade du hästen ensam* (2016) med vetskap om att hon inte använde ordet Fenix i dikten utan istället använde ordet Gripen. Jag anser att det är mer lämpligt att översätta العنقاء med Fenix istället för Gripen eftersom ordet är en symbol som anspelar på myten om fågel Fenix (se vidare nedan sidan 14).

## Översättning av arabiska termer till svenska språket

الانزياح Främmandegöring

التقديم والتأخير Framförställning och fördröjning

الحذف Utelämnande

## Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur poeten Mahmoud Darwish använder främmandegöring i sin poesi. Därför fokuserar studien på Mahmoud Darwish dikt *Masra‘ al-‘anqā‘* och analyserar främmandegöring i den för att visa vad termen används för.

Studien ska svara på följande frågor:

- Vilka syntaktiska främmandegöringar finns i dikten?
- Vilka retoriska effekter har de?

Denna studie analyserar de poetiska verserna och den syntaktiska främmandegöringen som finns i Mahmoud Darwishes dikt *Masra‘ al-‘anqā‘*.

## Bakgrund

Mahmoud Darwish är en palestinsk poet som föddes i byn Al-Barwa i Galiléen den 13 mars 1941 sju år före den judiska ockupationen. Al-Barwa förstördes sex år senare (Said, 1994). Han avslutade sin gymnasieutbildning i Haifa, gick därefter in i det israeliska kommunistpartiet och arbetade som redaktör på tidningen *Al-Jadid* och blev där senare chefredaktör för tidningen. Darwish åkte till Moskva för att studera statsvetenskap 1970 och reste sedan vidare till Kairo 1971. Där kom han att älska egyptisk litteratur och träffade stora författare som Tawfiq al-Hakim och Nagib Mahfouz. Mahmoud Darwish blev vän med egyptiska poeter som Salah Abdel-Sabour, Ahmed Hegazy och al-Abnoudi (Arageek, 2020).

Efter massakern i Sabra och Shatila flydde han från Beirut till Syrien, därefter till Tunisien, och slutligen anlände han till Frankrike på åttiotalet. Han arbetade där i Palestine Liberation Organization (PLO). Därefter valde han att återvända till staden Ramallah i Palestina på 1990-talet. År 2008 reste han till Houston, Texas, för att genomgå en hjärtoperation på Texas Medical Central. Efter operationen föll Mahmoud Darwish i koma vilket ledde till hans död, då han hade motsatt sig att hållas vid liv om han skulle hamna i koma. Han dog lördagen den

9 augusti 2008 (Yahya, Lazim, & Vengadasamy, 2012). Darwish begravdes i Ramallah-palatset i Palestina, varefter palatset kallades ”Mahmoud Darwishes kulturpalats” (Arageek, 2020).

## En glimt av Mahmoud Darwishes litteratur

Mahmoud Darwish var en palestinsk poet och litteraturkritiker. Hans dikter har översatts till många olika språk. Darwish vann många priser inklusive Lotuspriset, Avicennapriset och Leninpriset. Han arbetade som journalist för många olika tidskrifter. Poeten förlitade sig i större delen av sin poesi på metaforer och främmandegöring i poetiska strukturer. Han använde sig inte av versmått (*awzān*), däremot gärna av versfötter (*tafʿīla*) och rim (*qāfiya*).

Tu‘āmra (2020) hänvisar till att Mahmoud Darwish anses tillhöra femtioalets generation, särskilt eftersom hans dikter är moderna och handlar om tidens frågor. Han skildrade också de politiska, sociala, ekonomiska och kulturella frågorna. Darwishes poesi började med enkelhet, övergick sedan till kärlek och romantik på 1960-talet, och skildrade den mänskliga scenen på sjuttioalets. Slutligen beskrev han den existentiella och filosofiska scenen på åttioalets och nittioalets. I slutet av sitt liv förvandlades hans poesi från en arg röst för sitt folk och Palestina till en lugn och varm röst. Darwishes poesi var inte längre provocerande utan snarare mer tillgiven (Tu‘āmra, 2020). *La ’aurīd lihadhihi al-qaṣīda ’ān tantahī* är den sista dikten som Mahmoud Darwish skrev och inte ville slutföra (Palaestinian Peoples Party, 2008). Några av Mahmoud Darwishes mest kända diktsamlingar är *Tuyūr bilā ajniha* som är publicerad i Acre 1960, *Yawmiyyat fālāstīnī* (Beirut 1969), *’Ashiq min filisṭīn* (Haifa 1966), *Limādhā tarakta al-ḥiṣāna waḥīdan* (Beirut 1995), *Athar al-farāsha* (Beirut 2008) och *La urīd lihadhihi al-qaṣīda ān tantahī* (Beirut 2009) efter Mahmoud Darwish död (Tu‘āmra, 2020).

## Teori

Būtāhir hävdar att الانزياح (främmandegöring) ursprungligen är en fransk term ”ecart” som betyder avstånd och diskontinuitet (Būtāhir, 2018). Med främmandegöring menas ”displacement” på engelska. Abūranna förklarar att språklig främmandegöring betyder att något försvinner eller avviker och att främmandegöring är en avvikelse från det vanliga och

ett brott mot normen (Abūranna, 2019). I poesi betyder främmandegöring att avvika från det gängse uttrycket genom språk, formulering och komposition. Det är ett språkligt stilistiskt fenomen som finns i litteraturen, i både poesi och prosa. Främmandegöring väcker frågor och uppmärksammar olika ämnen som författaren vill lyfta fram i den litterära texten. Det är en avsiktlig handling från poeten för att försöka göra språket annorlunda i texten. Wall säger att ”*Mukařovský anser att det poetiska språket kännetecknas av ett starkt normavvikande och desautomatiserande språk i kontrast till det vardagliga språket, som han menar fungerar automatiserande*” (Wall, 2020, s. 9). Främmandegöring gör läsaren intresserad genom att texten avviker från det som är vanligt för att öka läsarens interaktion med texten. Hellström citerar Roman Jakobson och menar att ”*Litterära texter söker inte klarhet i sin kommunikation av ett budskap, utan [...] literary texts tend to 'make it strange', to dislocate our habitual perceptions of the real world so as to make it the object of a renewed attentiveness*” (Hellström, 2020, s.9). Poeter använder främmandegöring, exempelvis, för att visa sin poetiska uppfinningsrikedom och uttrycka sina talanger på ett kraftfullt och gripande sätt. Främmandegöring i poesi är användningen av olika fraser för att skapa avstånd från konformitet. Följaktligen avviker det från det vanliga genom metaforer, symboler och liknande. Främmandegöring är ett brott mot språksystemet för att poesin ska få en viss egenskap och för att uppnå ett specifikt mål och skapa ett språk och en stil som gör det poetiska språket mer öppet. Denna avvikelse leder till en suggestiv och semantisk distinktion som gör poesin annorlunda än det vanliga språket.

Termen har använts på många sätt men begreppet är inte nytt. Būtāhir hävdar att främmandegöring går tillbaka till ett grekiskt ursprung, och hänvisar till att Aristoteles säger att ”*اللغة غير العادية هي اللغة الأدبية*” (Det icke-vanliga språket är det litterära språket) (Būtāhir, 2018). Araberna var medvetna om detta begrepp redan tidigt, men använde andra termer, såsom *al-'udūl* och *al-'isti'āra* som Ibn Jinni, Abd al-Qaḥer al-Jurjānī och Ibn Rāshiq al-Qayrawānī kallade det (Būtāhir, 2018).

Främmandegöring är en term som har olika betydels hos olika forskare. Su'ād hävdar att Cohen anser att främmandegöring är viktig för vers eftersom den bryter mot den vanliga poesins ordning (Su'ād, 2020). Enligt Su'ād säger Cohen att ”*الانزياح في الشعر خطأ متعمد*” (främmandegöring i poesi är ett avsiktligt misstag) (Su'ād, 2020, s. 165). Būtāhir refererar till att Pierre Giraud som säger att

”كل انزياح لغوي يكافئ انحراف عن المعيار على مستوى آخر ، مزاج ، وسط ، ثقافة” (varje språklig främmandegöring motsvarar en avvikelse från normen på en annan nivå, såsom stämning, miljö eller kultur) (Būtāhir, 2018). Būtāhir tillägger att Valéry säger att ”في الأساس الأسلوب هو خروج عن القاعدة” (i grund och botten är stil en avvikelse från en regel) (Būtāhir, 2018). Kallāb betonar i sin artikel att Bruno anser att främmandegöring är som ett medvetet fel för att uppnå estetiska och semantiska värden (Kallāb, 2016). Dessutom skriver Wall att ”En förutsättning för att förstå Viktor Sjklovskijs teori om främmandegöring är den distinktion som han menar existerar mellan det praktiska, vardagliga språket och poetiskt språk” (Wall, 2020, s.8).

### Syntaktisk främmandegöring

Eftersom att språklig avvikelse är relaterad till poesi i denna uppsats kan den delas in i två tydliga typer. Den första typen är الانزياح الدلالي (semantisk främmandegöring) som är relaterad till retorik, bilder, liknelser och metaforer. Den andra typen är الانزياح التركيبي (syntaktisk främmandegöring) som är relaterad till språklagar, grammatiska regler och syntax, till exempel التقديم والتأخير framförställning, fördröjning, الحذف utelämnande och التكرار upprepning (Abūranna, 2019). Semantisk främmandegöring är förknippad med betydelsen av ett ord och ger en ny retorisk betydelse, medan syntaktisk främmandegöring är associerad med satsstrukturen. Men båda typerna, semantisk och syntaktisk främmandegöring, ger satsen retorisk mening. Syntaktisk främmandegöring är vad som står i fokus för denna studie.

Arabiska språket har ursprungligen en normal språklig struktur, men när den utsätts för syntaktisk förändring leder detta till uppkomsten av ett poetiskt språk. Poetisk text bygger på ett val, så att poeten kan gå från den välbekanta nivån till den okända. Anledningen till att denna förskjutning kallas syntaktisk beror på att den har att göra med satsens syntax. De ursprungliga strukturerna i grammatiken skiftar för att bilda en ny retorisk form av betydelse inom retorikvetenskapen. En poet har friheten att ordna ord, bryta satsstrukturer och distribuera språkstrukturer som poeten vill.

Enligt ‘Abdu al-Muṭṭalib (1994) följer språk en viss norm och ett system. När det avviker från systemet är det ett brott mot regeln. Denna överträdelse innebär en ny stil som härrör från den ursprungliga grammatiska strukturen. Den nya strukturen resulterar i ett nytt och utvecklat kreativt tillstånd som kommer med en ny mening och ett annat mål som poeten vill

få fram. Arabiska språksystemet har delats in i två delar. Den första delen behandlar grammatiken och det språkliga ordsystemet och deras strukturer som studeras av grammatiker och lingvister. Den andra delen undersöker kreativiteten i språket och avviker från det vanliga och det kallas retorik (‘Abdu al-Muṭṭalib, 1994).

När en poet övergår från konventionella språkliga strukturer till nya innebär detta en övergång från grammatisk vetenskap till retorisk vetenskap. Att fokusera på poetisk retorik ger poeten frihet att skildra händelser och lyfta fram betydelser på nya sätt. Poeten kan avvika från den grammatiska konventionen på flera sätt, till exempel genom att låta ett subjekt föregå ett verb, radera ett predikat eller upprepa ett subjekt eller ett verb. Främmandegöringen skapar retoriska effekter som framhäver spänning, förstärker förhållande eller förolämpningar, i enlighet med hur poeten vill ha det.

I dikten ”Fenix död” (Masra‘ al-‘anqā’) förekommer språkliga strukturer som har förändrats från vanliga kombinationer genom att vissa ord getts ny syntaktisk karaktär och gett upphov till en retorisk stil.

‘Abdu al-Muṭṭalib menar i sin studie att syntaktisk främmandegöring kan uppdelas i tre viktiga typer vad gäller den retoriska och grammatiska aspekten som påverkar den poetiska texten. Det första fenomenet är framförställning och fördröjning av ord. Det andra fenomenet är borttagandet av ett ord i den poetiska versen. Det tredje är upprepning av något ord eller någon fras för specifika ändamål, såsom att upprepa subjekt, verb eller predikat (‘Abdu al-Muṭṭalib, 1995). I denna studie tillämpar jag denna indelning i min analys.

Framförställning och fördröjning förekommer även i Koranen. Till exempel från den Allsmäktiges ord i Surat al-fātiha som lyder ”*اياك نعبد واياك نستعين*” (Dig tillber vi; Dig anropar vi om hjälp.) (Koranen I:5). Gud sätter först ett ord (Dig) och fördröjer verbet (tillber vi) för att prisa själv och att Gud är som vi kan söka efter hjälp från till. Enligt Sayyid när språket avviker från ursprungliga grammatiska strukturen får språket en ny mening. Till exempel är framförställning och fördröjning som den Allsmäktige säger i Surat Maryyam

”*أنا نحن نرث الأرض ومن عليها والينا يرجعون*” (Vi skall förbli när jorden och allt på den [har förgått], och det är till Oss [alla] skall föras åter.) (Koranen 19:40). I versen framför Gud preposition och subjekt (till Oss) och fördröjer verbet (skall föras). Enligt Sayyād vill det sägas att här betonar att det bara till Gud (till Oss betyder till Gud) och det påverkade språkets grammatiska system (Sayyād, 2018).



Upprepning är ett gammalt retoriskt grepp som används för retorisk effekt i många olika sorters text, även Koranen. Till exempel används repetition i Koranen flera gånger för att betona en viss betydelse. Enligt 'Amū förekommer upprepning i Koranen för att påminna, höja värdet av någonting, varna för försumligheten, ta bort illusionen och räkna upp välsignelser ('Amū, 2021). Ett exempel från den Allsmäktiges ord i Surat al-'alaq ”اقرأ باسم ربك الذي خلق” (Läs i din Herres namn, Han som har skapat) (Koran 96:1) och ”اقرأ وربك الأكرم” (Läs! Din Herre är den Främste Givaren) (Koran 96:3). Gud den Allsmäktige upprepade verbet اقرأ ”läs” två gånger för att betona vikten av att studera vetenskap och för att betona nödvändigheten av studier för människan.

Exemplen visar att främmandegöring används på olika sätt och inte bara i poesi. Fenomenet har givits olika namn såsom *al-'udūl* som nämnts ovan. I Surat al-Infitār upprepar Gud en hel vers genom att säga: ”مأدرأك ما يوم الدين, ثم ما درأك ما يوم الدين” (vad kan låta dig förstå vad Domens dag betyder. Ja, vad kan låta dig förstå vad Domens dag betyder?) (Koran 82:17-18). Gud den Allsmäktige vänder sig till profeten Muhammad här och upprepar talet om uppståndelsedagen, kanske för att betona vikten av att denna dag kommer.

Upprepningen i Koranen har samma retoriska skäl som vid syntaktisk främmandegöring i poesi, så att upprepningen i Koranen ofta anses vara samma typ av främmandegöring som behandlas i denna studie.

## **Tidigare forskning**

Ibn al-Sāyih (2019) studerar fenomenet syntaktisk främmandegöring i Mahmoud Darwish dikter i generellt och pekar på vikten av detta fenomen i hans poesi. Ibn al-Sāyih indikerar att syntaktisk främmandegöring är relaterat till den linjära kontextuella serien av språkliga tecken, när de avviker från reglerna för system och struktur, såsom skillnaden i ordföljd (Ibn al-Sāyih, 2019). Enligt henne är en av de mest framträdande manifestationerna av syntaktisk främmandegöring framförställning/fördröjning samt utelämnande. Poeten använder framförställning och fördröjningen för retoriska ändamål. Enligt Ibn al-Sāyih används framförställning och fördröjning för att förhålliga händelser, väcka optimism hos läsaren, röra upp sinnet och göra läsaren upprörd, förundrad, känna sig smickrad. Bland de exempel som nämns av Ibn al-Sāyih på framförställning och fördröjning från Mahmoud Darwish poesi är

detta:

ذليل أنت كالإسفات

و كالقمر... غبي أنت

servil är du som asfalt

och som månen ... dum är du

(Ibn al-Sāyih, 2019, s106)

Enligt författaren vänder Darwish sig här till fienden och sätter predikatet ”ذليل” (servil) respektive ”غبي” (dum) först och fördröjer därmed subjektet ”أنت” (du) för det retoriska ändamålet att lyfta fram fiendens hemskhet (Ibn al-Sāyih, 2019).

Ibn al-Sāyih hävdar också att utelämnande är ett av de viktigaste förskjutningsfenomenen som poeter använder på grund av dess inflytande på mottagarens tankar, fantasi och samvete. Hon anser att utelämnande innebär att utesluta en del ord eftersom mottagaren redan förstår vad texten syftar på. Hon ger det här exemplet på utelämnande, där Darwish säger:

الماء يبكي، والحصى، والزعفران

والرياح تبكي

لم يعد غدنا لنا

Vatten gråter och grus och saffran.

och vinden gråter:

Vår morgondag är inte längre vår

(Ibn al-Sāyih, 2019, s113)

Ibn al-Sāyih förklarar här att verbet ”يبكي” (gråter) har utelämnats två gånger i första raden eftersom satsen underförstått är att ”vatten gråter och grus gråter och saffran gråter”. Men poeten avstod från repetition av verbet "gråter" för att han nämnde det en gång i början, och det räcker för att förstå meningen. Läsaren ges därmed utrymme för egen tolkning och förståelse av innebörden (Ibn al-Sāyih, 2019).

Ibn al-Sāyih drar slutsatsen att Darwish använder främmandegöring i sin poesi, speciellt framförställning/fördröjning och utelämnande för att få läsaren att inse det speciella med detta poetiska språk. Genom främmandegöring utnyttjar poeten kreativiteten hos läsaren. Han använder sitt språk som ett inflytelserikt instrument (Ibn al-Sāyih, 2019).

Kallāb diskuterar de tre typerna av strukturell, semantisk och syntaktisk främmandegöring. Här definieras främmandegöring i detalj. Kallāb fokuserar på tre typer av syntaktisk främmandegöring. Kallāb definierar syntaktisk främmandegöring som förskjutningen av grammatiska meningar. Det poetiska språket leder till estetiska effekter hos mottagaren, menar han (Kallāb, 2016).

Kallāb demonstrerar framförställning/fördröjning, utelämnande och repetition och analyserar verser från olika dikter av Mahmoud Darwish. Han betonar att de två första (framförställning/fördröjning, utelämnande) är bland de mest framträdande strukturförändringarna som Mahmoud Darwish tillämpat på i sitt poetiska språk. Darwish försöker dra nytta av deras inflytelserika energier och suggestiva värden, enligt Kallāb. Mahmoud Darwish sätter prepositionen och substantivet först och fördröjer objektet i det här exemplet på framförställning och fördröjning:

تموز يرحل عن بيادنا

ويأخذ معه معطف اللهب

لكنه يبقي بخربتنا أفعى

ويترك في حناجرنا ظمأ

Juli lämnar våra gårdar

och tar med sig en flamma

men juli håller i våra ruiner en orm

och lämnar i våra halsar törst

(Kallāb, 2016, s.489)

Darwish skulle istället kunna säga ”Juli håller en orm i våra ruiner och törst i våra halsar”. Enligt författaren sätter Darwish här ”بخربتنا” (i våra ruiner) och ”في حناجرنا” (i våra halsar) först och fördröjer ”أفعى” (en orm) och ”ظمأ” (törst) för att uppmärksamma läsaren på värdet av ordens placering (Kallāb, 2016).

Kallāb exemplifierar repetitionen med Darwish upprepning av ordet (waḥīdan / ensam) i dessa verser:

وحيدا أصنع القهوة وحيدا اشرب القهوة

فأخسر من حياتي... أخسر النشوة

ensam gör jag kaffe ensam dricker jag kaffe

Jag förlorar från mitt liv ... Jag förlorar ruset

(Kallāb, 2016, s.489)

Kallāb menar att Darwish upprepar ordet ”وحيدا” (ensam) för att stärka adjektivets betydelse och visa att ensamheten är svår för honom. Poeten upprepar på samma sätt verbet أخسر ”förlorar” för att integrera sin ensamhet och förlust av saker i sitt liv (Kallāb, 2016).

Ett bra exempel på utelämnande är:

نعم ! من أنت؟

سجين في بلادي

بلا أرض بلا علم بلا بيت

رموا أهلي الى المنفى

Ja! vem är du?

fånge i mitt land

utan mark, utan flagga, utan hem

De kastade min familj i exil

(Kallāb, 2016, s.491)

Kallāb menar att Darwish har utelämnat pronomenet/subjektet jag ”أنا سجين” (Jag är fånge) för att uppmärksamma predikatet ”en fånge” och lyfta fram lidandet och hemlösheten. Poeten har inget skydd, inget hem och ingen flagga (Kallāb, 2016).

Enligt Kallāb utnyttjar Mahmoud Darwish effekten av främmandegöring i ett suggestivt syfte. Mahmoud Darwishes stilistiska främmandegöring visar bredden i hans språkliga förråd och styrkan i hans kreativa förmåga att bilda ett nytt språk (Kallāb, 2016).

Sayyād (2018) har i en artikel studerat studerar syntaktisk främmandegöring i Koranen. Hon definierar syntaktisk främmandegöring som en avvikelse från det språkliga systemet. Sayyād förklarar att framförställning och fördröjning är motsatser som förekommer tillsammans i meningen. När ett ord flyttas fram betyder det att ett annat ord fördröjs i satsen. Detta sker för att uppnå en retorisk effekt. Sayyād ger exempel på framförställning och fördröjning i surat al-A‘raf

”وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَابَ ۚ وَفِي نُسْحَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِزَيْبِهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾”

(Och när Moses vrede stillats tog han upp lagtavlorna, och ur det skrivna [strömmade] vägledning och nåd över dem som stod i bävan inför sin Herre.) (Koran 7:154).

Enligt Sayyād sätter Gud (Moses) först och sätter (vrede) sist för att Gud liknade här vrede med en person som pratade med Moses och uppmuntrade honom till våld. Framförställning och fördröjning finns här för att höja retoriken och styrkan i den språkliga effekten (Sayyād, 2018).

Sayyād definierar utelämnande som att radera ordet från meningen. Ordet kan vara subjekt, predikat, en bokstav eller en hel fras.

Exempel på utelämnande i Surat Al-Dhariyāt ”فتولى بركنه وقال ساحر او مجنون

(men den höge [fursten], stödd på sina mäktiga resurser, vände [honom] ryggen och sade: "Antingen är han en trollkarl eller en galning.") (Koran 51:39). Enligt Sayyād raderas subjektet "هذا" och upphöjer talet: ”فتولى بركنه وقال هذا ساحر أو مجنون” eftersom kontexten visar faraos förnekelse av Moses, och hans önskan att eliminera honom.

Koranhistorierna i denna sura är baserade på korthet, så utelämnandet passar ihop med kärnan av korthet (Sayyād, 2018).

Sayyāds slutsatser att syntaktisk främmandegöring i de två typerna av framförställning, fördröjning och utelämnande manifesteras i koranens text. Sayyād påvisar miraklet i den heliga Koranen. Betydelsen av korantexterna är begränsad till den uppenbara innebörden av orden. Att förstå de utelämnade elementen hjälper till att förstå innebörden. Främmandegöring är ett retoriskt förfarande som används för att studera retoriken i en struktur (Sayyād, 2018).

Det finns, så vitt jag vet, inga tidigare studier ägnade åt om dikten ”Fenix död” / Masra‘ al-‘anqā’ och syntaktisk främmandegöring som den. Denna studie är den första som fokuserar just på denna dikt. De flesta forskare har uppmärksammat två typer av syntaktisk främmandegöring nämligen framförställning/fördröjning och utelämnande. I min analys av dikten finner jag att Mahmoud även använder upprepning som ett viktigt element.

## Metod och material

Denna uppsats undersöker en dikt med titeln Masra‘ al-‘anqā’ (Darwīsh, 2009). Dikten är hämtad från diktsamlingen *Limādhā tarakta al-ḥiṣāna waḥīdan* som publicerades av Dar Al

Rayyes i Beirut 1995. Mahmoud Darwish skrev samlingen i Paris innan han återvände till Palestina efter Osloavtalen (Even-Nur, 2020). Den har valts för att den är intressant och rik på olika typer av främmandegöring och spännande metaforer. Jag ville undersöka några viktiga typer av framförställning/fördröjning, utlämnande och upprepning. I dikten finns många exempel på de typer av syntaktisk främmandegöring som ville beskriva.

Studien på stilistisk analys. Dikten handlar, som jag tolkar den, om upproret mot fienden under krigstid och är full av symboler, myter, och främmandegöring som det förklaras närmare i studien.

Inledningsvis ges en tolkning av dikten Masra‘ al-‘anqā’ och sedan analyseras olika typer av syntaktisk främmandegöring som jag funnit i verserna.

Alla Mahmoud Darwish dikter skrevs under perioden med den israeliska ockupationen av Palestina som fortfarande pågår idag. Mahmoud Darwish använder i dikten Fenix som en symbol för den palestinska kampen mot ockupanten. Enligt al-Jabir (2012) behandlar myten om att Fenix är en mytisk fågel som lever tusen år. I slutet av sitt liv kan Fenix inte röra sig längre och börjar utstöta ljud av sorg och död. Sedan brinner Fenix upp och dess aska sprids. En ny Fenix ska födas igen efter döden och börjar med ett nytt liv och ett annat hopp. Fenix har evigt liv (al-Jabir, 2012).

Mahmoud Darwish använde Fenix som en symbol för evighet och att stiga upp från dödens aska. I hans samling av *Limādhā tarakta al-ḥiṣāna waḥīdan* (1995) förekommer Fenix (al-‘anqā’) fyra gånger, och dikten Masra‘ al-‘anqā’ är en av dem. Läsaren genomlever ögonblick av smärta, hopp, förvirring, beslutsamhet och iver (al-Jabir, 2012).

Nedan kommer jag att ge min tolkning texten:

Dikten består av sju avsnitt, och varje avsnitt bildar en poetisk enhet.

I det första avsnittet säger poeten

في الأناشيد التي ننشدها  
ناي  
وفي الناي الذي يسكننا

نارٌ  
وفي النار التي نوقدها  
عنقاء خضراء  
وفي مرثية العنقاء لم أعرف  
رمادي من غبارك

(Darwīsh, 2009, s.357)

I sångerna vi sjunger  
en flöjt  
i flöjten vi bebor  
en eld  
i elden vi tänder  
en grön grip  
i gripens elegi skilde jag inte  
på min aska och ditt stoft  
(Darwīsh, 2006, s.68).

Poeten hänvisar här till sångerna av det palestinska folket, som bär flöjtens vackra melodi. Denna flöjt sjunger sorg och eld. Det finns en grön Fenix som brinner i den elden. Sångerna och flöjten symboliserar kärlek, optimism och hopp. Elden syftar möjligtvis på kriget mot fienden. Den gröna färgen symboliserar fertilitet och överlevnad även efter döden. I min läsning av versen syftar en grön Fenix ("en grön grip") på Palestina. Poeten uttrycker smärtan som bor i palestiniernas själar, även när de sjunger. Han liknar Palestina vid Fenix som dör i elden. Här kan poeten inte skilja mellan sin egen aska och sitt lands stoft efter Fenix brand.

I det andra avsnittet säger diktjaget

غيمةٌ من ليالكِ تكفي لتخفي  
خيمة الصياد عنا. فأمش  
فوق الماء كالسيد قالت لي :

فلا صحراء للذكرى التي أحملها عنك  
ولا أعداء منذ الآن للورد  
الذي يبزغ من أنقاض دارك .

(Darwīsh, 2009, s.358)

Ett moln av syren räcker för att dölja  
fiskarens tält från oss.

Gå alltså på vattnet som Herren

Mitt minne av dig har ingen öken, sade hon.

Inte heller har rosorna

som sticker ruinerna av ditt hus hädanefter

några fiender

(Darwīsh, 2006, s.68)

Darwish beskriver här hur Kristus gick på vattnet. Som jag läser dikten vill poeten förtydliga att ett lila moln ber honom att gå på detta gröna land utan rädsla, eftersom hopp och framtid väntar på landet som fiendens fiskare vill förstöra. Detta moln i violett räcker för att besegra fienden eftersom molnet kommer att skugga människor och skydda dem från fiskarna.

Mahmoud Darwish liknar fienden vid en ”fiskare” (ṣayyād) som jagar och dödar fångst. Den lila färgen på molnet symboliserar här hopp och optimism för palestinierna. Huset kommer att förbli fyllt med blommor, vilket innebär att huset inte kommer att förstöras. Rosen likar ett hopp som kommer från resterna av förstörelsen. Det är ett bevis på att fienden inte kommer att stanna och döda på obestämd tid och detta hus måste återgå till sina ägare igen.

I det tredje avsnittet säger poeten Mahmoud Darwish

كان ماءً يشبه الخاتم حول الجبل العالي  
وكانت طبريا ساحةً خلفيةً للجنة الأولى  
وقلت: اكتملت  
صورة العالم في عينين خضراوين



قالت: يا أميري وأسير  
ضع خموري في جرارك!

(Darwīsh, 2009, s.358)

Vattnet omsluter som en ring det höga berget.

Tiberias är en bakgård för det första paradiset.

Bild av världen, sade jag, har fullkomnats i två gröna ögon.

Min prins och min fånge, sade hon,

bevara mina viner i dina krukor!

(Darwīsh, 2006, s.68 - 69).

Poeten talar här om två gröna ögon, vilket kan betyda att ett är revolutionens öga och det andra ögat är Palestinas land, särskilt området Tiberias. Han menar troligen Palestinas och folkets öga. Grönt symboliserar fertilitet och överlevnad. Världen blir till en klar bild med dessa två ögon. Vatten rann över berget och blev som en ring runt det. Tiberias vänder sig till diktjaget och inbjuder honom att dricka vin. Palestina vill att han förenas med landet och känner ett rus. Tiberias kallar honom prinsen av denna jord, fångslad av Tiberias med kärlek och tillgivenhet.

I det fjärde avsnittet förekommer också många sybmoler:

الغريبان اللذان احترقا فينا  
هما  
من أرادا قتلنا قبل قليلٍ  
وهما  
من يعودان إلى سيفيهما بعد قليلٍ  
وهما  
من يقولان لنا : من أنتما ؟  
نحن ظلانٍ لما كنا هنا  
واسمان للقمح الذي ينبت في خبز المعارك

(Darwīsh, 2009, s.359)

De båda främlingar som förtärts i oss  
desamma  
som ville döda oss för en liten stund sedan,  
och de är  
som snart ska återvända till sina svärd desamma  
och de är  
som säger till oss: Vem är ni?  
Vi var två skuggor av dem vi var här,  
två namn på det vete som växer i stridens bröd  
(Darwīsh, 2006, s.69).

En möjlig tolkning av denna bild är att de båda främlingarna symboliserar fruktan och kapitulation. De bär svärd som förstör palestinierna och dödar motståndet. Striden symboliserar striderna i Palestina mot ockupanten. Mahmoud Darwish liknar rädsla och kapitulation vid två främmande män som det palestinska folket inte känner men som brändes upp. Om de återkom skulle de döda folket och sätta stopp för en revolution med sina svärd. Rädslan och kapitulationen frågar folket vem de är, och folket svarar att de är som en skugga som jagar fienden för att besegra honom. Vete är palestiniernas bröd, deras mat är stridens bröd. De får föda när de motstår fienden, men om palestinier ger upp får de inte bröd och vete. Folket är liksom en produkt av strid som vete i brödet som behövs i striden för att fortsätta. En annan möjlig förklaring till främlingarna kan vara fienden och döden.

I det femte avsnittet säger diktaren:

لا أريد العودة الآن , كما  
عاد الصليبيون مَنِي  
فأنا كل هذا الصمت بين الجهتين : الآلهة  
من جهة ,  
والذين ابتكروا أسماءهم من جهةٍ أخرى  
أنا الظل الذي يمشي على الماء

أنا الشاهد والمشهد

والعابد والمعبد

في أرض حصاري وحصارك

(Darwīsh, 2009, s. 359-360)

Jag vill inte vända tillbaka nu, som

korsfästa återvände från mig

Jag är hela denna tystnad mellan de båda parterna: gudarna

å ena sida,

och de som uppfinner sina namn å andra sidan

Jag är skuggan som går på vattnet

Jag är vittnande och skådeplatsen

den tillbedjande och helgedomen

på min inhägnade jord och på din belägring (Darwīsh, 2006, s.69).

Som jag tolkar dessa verser vill poeten förtydliga att han är son till detta land och detta motstånd. Han vill inte lämna Palestina, utan vill snarare stanna även om fienden fortfarande är i Palestina. Han vill kämpa med revolutionärerna mot orättvisor. Han kommer att förbli ett vittne till kriget, och revolutionen och landet kommer att få se att han inte har övergivit dem. Han kommer att göra detta belägrade land till sin plats för tillbedjan. Diktjaget dyrkar detta land och han är templet i det land som människor kan vända sig till.

I det sjätte avsnittet säger diktaren:

كن حبيبي بين حربين على المرأة\_ قالت\_ لا أريد

العودة الآن إلى حصن أبي ...

خذني إلى كرمك

واجمعي إلى أمك

عطرني بماء الحبق

انثرنني على أنية الفضة

مشطني , وأدخلني إلى سجن اسمك  
اقتلني من الحب  
تزوجني , وزوجني التقاليد الزراعية  
دربني على الناي  
واحرقتني لكي أولد كالعنقاء من ناري ونارك !.

(Darwīsh, 2009, s.360)

var min älskade mellan två krig mot spegeln,  
sade hon, jag vill inte återvänd nu till  
fars borg... Ta mig till din vingård  
förening mig med din mamma,  
parfymera mig med basilikavatten,  
stänk mig över silverfat.  
kamma mig, för mig in till ditt namns fängelse,  
döda mig av kärlek,  
gift dig med mig och gift mig med åkerbrukets riter,  
öva mig på flöjten,  
bränn mig att jag födes som en grip ur min eld och ur din!

(Darwīsh, 2006, s.70)

Enligt en kritiker innebär det kriget mot verkligheten, och den önskade vägen kommer att vara ett tillstånd av spontan kärlek till naturens ande, det vill säga befrielse från en värld och födelsen av en ny värld. Som om det är en Fenix som dör genom att brinna när den når sitt slut, för att återskapa sig själv (‘Ubaid, 2010).

Enligt min läsning hävdar Darwish här att Palestina vill få honom att älska och förenas med alla palestinier mot fienden och ockupanten. Landet vädjar till sitt folk att inkludera det i motståndet mot ockupanten. Det vill inte gömma sig i en säker befästning utan snarare ta till sig doften av vilda örter och lära sig att plantera och spela flöjt. Landet ber om att förena sig med folket i allt. Slutligen önskar landet att få brinna som en Fenix för att återvända efter sin död och bli född på nytt.

I det sjunde och sista avsnittet lyder texten:

كان شيءٌ يشبه العنقاء  
بيكي داميا  
قبل أن يسقط في الماء  
على مقربةٍ من خيمة الصياد  
ما نفع انتظاري وانتظارك؟

(Darwīsh, 2009, s. 360-361)

Något liknande en grip

Gråter och blödde

föll sedan i vattnet

nära fiskarens tält.....

vad tjänar min väntan till och din?

(Darwīsh, 2006, s.70).

Enligt 'Ubaid vill poeten säga att den palestinska verkligheten föll död, dränkt i blod, nära hans fiskartält på hans land. Det finns ingen förbränning, och det finns ingen återfödelse. Mahmoud Darwish når en desperat slutsats när det faller för fiskare händer ('Ubaid, 2010). Enligt min läsning betonar Mahmoud Darwish här att det finns något som liknar en Fenix som gråter blod innan den faller i vattnet, där fiskaren är den fiende som dödar allt hopp. Han antyder kanske här att palestinierna inte bör vänta, utan snarare följa upp insatserna nu för att kunna vinna mot fienden. Det är ingen mening att vänta.

### **Stilistisk analys**

De typer av syntaktisk främmandegöring som beskrivits i tidigare studier kommer nedan att analyseras i Mahmoud Darwish dikt *Masra 'al-'anqā'*. Olika exempel som förklarar hur Darwish använde främmandegöring i sin dikt kommer att presenteras. Jag har valt fyra exempel på framförställning/fördröjning, (jag fann inga fler), två exempel på utelämnande och tre exempel på upprepning i dikten. Dessa exempel kommer att beskrivas detaljerat och frågan

om vilka typer av retorisk syntaktisk främmandegöring som finns i dikten kommer därigenom att besvaras.

## Typer av syntaktisk främmandegöring

### 1. Framförställning och fördröjning

‘Abd al-Muṭṭalib hävdar att fenomenet framförställning och fördröjning är en avvikelse från normala syntaktiska regler som leder till nya relationer som öppnar vida horisonter för upphovsmannen och mottagaren. Poeten använder det för att producera en tydlig litterär effekt genom sitt inflytande (‘Abd al-Muṭṭalib, 1994).

Den arabiska satsen är antingen en verbalsats eller en nominalisats. Verbets presenteras först i verbalsatsen. I nominalisatsen står ett subjekt före predikatet. När satser avviker från grundmönstret innebär det en främmandegöringseffekt och exempel på litterär retorik. Detta görs för retoriska och litterära ändamål för att förbereda sinnet hos åhörare eller läsare. Enligt al-Hāshimī har främmandegöring i uppgift att fästa uppmärksamheten på en viktig händelse, stimulera optimism, utrop, vördnad, beröm, förtal, barmhärtighet eller spänning (al-Hāshimī, 2017). Framförställning och fördröjning förekommer tillsammans. När verbet fördröjs exempelvis i verbalsatsen innebär det att subjekt eller andra satsdelar måste placeras före verbet.

Poeten Mahmoud Darwish har använt av fenomenet framförställning och fördröjning av flera skäl i sin dikt Fenix död, som visas nedan i min analys av dikten. Det fanns fyra exempel på framförställning och fördröjning i dikten som jag kunde extrahera och fokusera på. Enligt den grammatiska regeln står verbet först i verbalsatsen, sedan kommer subjekt, objekt och andra satsdelar. I exemplet nedan kommer vi att märka hur grammatiken får ge vika för retoriken genom syntaktisk främmandegöring.

Det första exemplet på framförställning och fördröjning är

وفي مرثية العنقاء

لم أعرف رمادي من غبارك

(Darwīsh, 2009, s.357).

i Gripens elegi skilde jag inte

på min aska och ditt stoft

Darwish skulle kunna säga ”لم أعرف رمادي من غبارك في مرثية العنقاء” (Jag skilde inte på min aska från ditt stoft i Gripens elegi). Principen i en verbalsats är att sätta ett verb först och fördröja ett subjekt, ett objekt och andra fraser. Poeten försöker i detta exempel kanske fästa läsarens uppmärksamhet på den legendariska Fenix elegi när han fördröjer verbet och sätter adverbialen (preposition och substantiv) först. Här riktar poeten först uppmärksamheten på Fenix elegi för att läsaren senare ska förstå vad han menar med aska och damm. Darwish undanröjer känslor av förvirring och tvekan genom att fördröja verbet. Här är ordet elegi relaterat till aska och damm, därför hänvisar Darwish först till Fenix så att läsaren kan förstå händelsen och länkar sedan till askan och dammet. Detta liknar exemplet på framförställning och fördröjning som Kallāb diskuterade i sin artikel när Darwish flyttar fram preposition och substantiv och fördröjer subjekt respektive objekt i dessa verser:

ولكنه يبقى بخربتنا أفعى

ويترك في حناجرنا ظمأ

men håller i våra ruiner en orm

och lämnar i våra halsar törst

(Kallāb, 2016).

Ett annat exempel på framförställning och fördröjning är följande:

غيمة من ليلك تكفي

لأخفي خيمة الصياد عنا

(Darwīsh, 2009, s.358).

Ett moln av syren räcker för att dölja

fiskarens tält från oss.

Darwish skulle istället kunna säga ”تكفي غيمة من ليلك لأخفي خيمة الصياد عنا” (räcker ett moln av syren för att dölja fiskarens tält från oss) vilket är mer enligt den grammatiska normen. I

verbalsatsen placeras ett verb först. Sedan kommer subjektet och resten av satsen. Darwish vill troligen här visa molnets effekt och betydelsen av det. Därför fördröjer han verbet och riktar läsarens uppmärksamhet på molnet. Molnet är en symbol för något gott och för regn. En lila färg symboliserar drömmar, lugn och poesi. Fiskaren symboliserar fienden. Enligt min tolkning använder Darwish här framförställning och fördröjning för att skapa optimism och en känsla av trygghet under molnet. Kanske försöker diktjaget här säga att fiskaren har blivit svag och betona att ett litet moln av godhet är tillräckligt för att döda honom och bli av med honom.

Det tredje exemplet på framförställning och fördröjning är

فأمش  
فوق الماء كالسيد قالت لي

(Darwīsh, 2009, s.358).

Gå alltså på vattnet som Herren (al-sayyid)

sade hon till mig

Darwish skulle kunnat skriva ”قالت لي امش فوق الماء كالسيد” (hon sade till mig: gå alltså på vattnet som Herren). Detta är en verbalsats och verbet bör därför nämnas först. Mahmoud Darwish fördröjer dock verbet (qālat/ sa hon...) och presenterar objekt frasen först. Syftet är kanske att fästa läsarens uppmärksamhet på molnets krav att diktjaget ska gå på vatten. Det viktigaste framförs först. Detta är viktigare än vem som säger det. Darwish använder framförställning och fördröjning här för att stimulera optimism och uppmuntran. Molnen uppmuntrar diktjaget och menar att han kan gå på vatten. Herren syftar här på Jesus som gick på vattnet. Jesus symboliserar fred och kärlek. Det ser ut som att molnet ber diktaren att gå i fred och kärlek i detta land och över vattnet i Tiberias.

Det fjärde exemplet på framförställning och fördröjning är

كن حبيبي بين حربين على المرأة\_ قالت

(Darwīsh, 2009, s.360).

var min älskade mellan två krig mot spegeln, sade hon



Darwish skulle ha kunnat säga ” قالت كن حبيبي بين حربيين على المرأة ” (hon sade: var min älskade mellan två krig mot spegeln). Poeten fördröjer här anförings verbet på samma sätt som i föregående exempel för att fästa läsarens uppmärksamhet på vikten av vad som sägs. Landet vill att diktjaget ska älska Palestina och inte överge det. Enligt min tolkning utkämpar Palestina här mot två krig, ett mot kolonialismen som ockuperar landet och det andra mot rädslan och kapitulationen. Darwish använder här framförställning och fördröjning för att uppmuntra folket att förena sig med landet mot fienden och inte ge upp.

## 2. Utelämnande

En annan form av syntaktisk främmandegöring är utelämnandet som är ett viktigt fenomen och syftar till att lyfta fram den poetiska konstnärliga konnotationen. Utelämnandet är kopplat till grammatiken och retoriken. Fenomenet förekommer ofta i modern poesi för att uppnå överraskning eller förvåna läsaren. Utelämnande syftar till att förstöra det gamla språket för att bygga ett nytt språk som stimulerar läsarens sinne att upptäcka vad som raderas. Principen för sammansättningen av den arabiska satsen är att verbalsatsen har ett verb, ett subjekt och ett objekt. Nominalsatsen har ett subjekt och ett predikat. Sedan nämns adjektivfraser eller prepositionsfraser efter det. Men författare kan skifta strukturen genom att ta bort ett ord från satsen för att uppnå visa retoriska eller intellektuella ändamål.

Ali Moutia och Nemer betonar att utelämnandet kan vara uppenbart, eller också kan det kan vara subtilt och läsaren behöva tänka efter och analysera den poetiska meningen. Frånvaron av satsen, såsom verb, subjekt, objekt, eller predikat inbegriper villkor. Det vill säga att det finns ledtrådar i sammanhanget till vad som raderas, eller att utelämnandet är ”bättre” än att ordet nämns. Utelämnande gör att läsaren kan knyta ihop det frånvarande och det närvarande i meningarna, det som är synligt med det som är osynligt (Ali Moutia, & Nemer, 2019). Det finns inte många exempel på utelämnande i denna dikt, men här kommer enbart två exempel att presenteras.

Det första exemplet på utelämnande är

من يقول لنا: من أنتما؟  
نحن ظلان لما كنا هنا

(Darwish, 2009, s.359).

som säger till oss: Vem är ni?

Vi var två skuggor av dem vi var här

Poeten skulle kunnat säga ”نقول نحن ظلان لما كنا هنا” (Vi säger: Vi var två skuggor av dem vi var här). Främmandegöringen sker här genom att radera verbet i svarsatsen. Denna syntaktiska främmandegöring intensifierar betydelsen vilket kan leda till en ökad effekt hos läsaren. Poeten fokuserar på svaret direkt utan det underförstådda verbet ”vi säger”, antagligen för att undvika tristess och monotoni hos mottagaren.

Det andra exemplet på utelämnande är

وقلت : اكتملت

صورة العالم في عينين خضراوين

(Darwīsh, 2009, s. 358).

Bild av världen, sade jag, har fullkomnats i två gröna ögon.

Diktjaget skulle kunnat uttrycka sig tydligare: ”قلت للغيمة أو لفلسطين أو أقول في نفسي أو ...” (sa jag till molnet, eller till Palestina, eller till mig själv eller...). Darwish raderar en person som är tilltalad i denna vers. Den personen är obekant. Poeten nämner inte vem den tilltalade är i satsen. Han specificerade inte vem som han talar med och lämnar fältet fritt för läsaren att tänka och gissa själv. Poeten använder utelämnande för att stimulera läsaren att tänka efter och förstå vem som tilltalas. Är det molnet? Är det Tiberias? Möjligen anser Darwish här att det inte är så viktigt att nämna vem den tilltalade är, snarare är det viktigare att fokusera på vad som sägs. Det vill säga att fullständigheten finns i bilden av världen som den framträder genom de gröna ögonen av optimism och kärlek.

### 3. Upprepning

Upprepning är ytterligare ett fenomen av syntaktisk främmandegöring som har en viktig roll när det gäller att bygga den moderna arabiska dikten. Upprepning är motsatsen till utelämnande. Poeten kan upprepa en av meningsstrukturerna för ett retoriskt ändamål som liknar syftena med radering, såsom upphöjelse, utrop eller betoning på något. Det upprepade uttrycket måste vara relaterat till satsens allmänna betydelse samtidigt tillföra till en ny betydelse som poeten önskar föra fram.

Den irakiska poeten Nāzik al-Malā'ika säger att ” القاعدة الأولية في التكرار أن اللفظ المكرر ينبغي أن ” (al-Malā'ika, 1967, s. 231). (Den primära regeln vid repetitionen är att det upprepade yttrandet måste vara nära relaterat till den allmänna betydelsen). Mahmoud Darwishs poesi är fylld med olika upprepningsmönster för substantiv, verb, fras och så vidare, vilket bidrar till att konsolidera innebörden och väcka läsarens uppmärksamhet.

Här nedan följer tre exempel på upprepning

Det först exemplet på repetition är

الغريبان اللذان احترقا فينا  
هما  
من أرادا قتلنا قبل قليلٍ  
وهما  
من يعودان إلى سيفيهما بعد قليلٍ  
وهما  
من يقولان لنا : من أنتما ؟

(Darwish, 2009, s.359).

De båda främlingar som förtärts i oss

desamma

som ville döda oss för en liten stund sedan,

och de är

som snart ska återvända till sina svärd desamma

och de är

som säger till oss: Vem är ni?

Darwish skulle istället kunna skriva: ” الغريبان اللذان احترقا فينا هما من أرادا قتلنا قبل قليل ويعودان الى ” (De båda främlingar som förtärts i oss är desamma som ville döda oss för en liten stund sedan, och som snart ska återvända till sina svärd och som säger till oss). Här upprepar poeten ”هما” (desamma) som inleder predikatet i den arabiska satsen här. Läsaren märker upprepningen av ordet ”هما” vilket gör denna mening som helhet udda. Darwish vill kanske bekräfta något och berätta om två främlingar? Jag tolkar det som att Darwish menar att

rädsla och ockupation kväser revolutionen hos folket och låter ockupanten fortsätta ockupera landet. Darwish här vill varna folket och inte låta främlingarna närma sig.

Det andra exemplet på upprepning är

فأنا كل هذا الصمت بين الجهتين : الآلهة  
من جهة ,  
والذين ابتكروا أسماءهم من جهةٍ أخرى  
أنا الظل الذي يمشي على الماء  
أنا الشاهد والمشهد  
والعابد والمعبد  
في أرض حصاري وحصارك  
(Darwīsh, 2009, s.359).

Jag är hela denna tystnad mellan de båda parterna: gudarna

å ena sida,

och de som uppfinner sina namn å andra sidan

Jag är skuggan som går på vattnet

Jag är en vittnande och skådeplatsen

den tillbedjande och helgedomen

på min inhägnade jord och på din belägring

Här upprepar poeten ordet ”أنا” (jag) för att visa något. Han är son till Palestina och son till motstånd. Poeten bekräftar att han skulle förbli med folket och revolutionärerna mot fienden som gjort sig till gudar i landet. Diktjaget hävdar att han är vittne till revolutionen, och jorden kommer att bevittna att han är dess lydiga son. Han vill berätta för folket att han är med dem i goda och dåliga tider. Poeten är en person som dyrkar sin gud och sitt land som är Palestina. Han är templet till vilket revolutionärerna sökte tillflykt i Palestina. Upprepningen väcker här hopp och optimism och försäkran om att diktaren kommer att förenas med folket och inte lämna sitt land.

Det tredje exemplet på repetition är

ما نفع انتظاري وانتظارك

(Darwīsh, 2009, s. 361).

vad tjänar min väntan till och din [väntan]?

Här upprepar poeten ordet ”väntan” ”انتظاري وانتظارك” (min väntan till och din) två gånger. Principen i det arabiska språket är att undvika upprepning. Men här upprepas ett ord med i retoriskt syfte för att uppmuntra folket och bekräfta att frihet inte kommer genom enbart önsketänkande. Folket måste kämpa och inte låta fienden döda dem, utan måste konfrontera denna fiende och försvara landet. Poeten påminner folket genom upprepning att det inte är någon mening med undergivenhet och att revolutionen och kampen måste fortsätta.

### Slutsats

Undersökningen i denna uppsats gäller den syntaktiska främmandegöring som den palestinska poeten Mahmoud Darwish använder i sin dikt Masra‘ al-‘anqā’ (Fenix död). Poeten fleraskapar många retoriska bilder i dikten relaterade till syntaktisk främmandegöring. Darwish arbetar bland annat med framförställning, fördröjning, utlämnande och upprepning för att markera en viktig händelse eller stimulera optimism och liknande.

Darwish fyller dikten med kreativitet språk, där språket kommer ut med harmoniska och starka strukturer som passar det poetiska. Poeten påverkar läsaren genom att växla mellan de poetiska språkstrukturerna. Syntaktisk främmandegöring bidrar till att väcka palestiniernas beslutsamhet. Darwish vill demonstrera konstnärlig kreativitet och förmedla känslan av lidande till läsaren. Läsarna kan känna att Palestina är deras land och att Tiberias är ett paradiset som inbjuder dem att träffas och förenas med landet mot ockupanten. När diktens innehåll presenteras på vardagsspråk är den en oinspirerande berättelse. Men genom att fritt växla mellan poetiska språkstrukturer som framförställning, fördröjning, utlämnande och upprepning uppnås ett poetiskt språk.

Jag håller med ’ibn al-Sāyiḥa när hon hänvisade till att Darwish använder främmandegöring i sin poesi, speciellt framförställning, fördröjning och utlämnande för att få läsaren att uppfatta det speciella med detta poetiska språk. Poeten utnyttjar frammandegöringens kreativitet som ett inflytelserikt instrument. Det gör det möjligt för

poeten att gestalta den palestinska kampen för omvärlden. Jag håller även med Kallāb när han menar att Mahmoud Darwish utnyttjar främmandegöringens teknik för att skänka suggestiv energi åt sin poesi och fördjupa dess konnotationer och uppnå större effekter hos mottagarna. Mahmoud Darwish bruk av syntaktisk främmandegöring avslöjar bredden i hans språkliga förråd och höjden hans språkliga behärskning samt enastående förmåga att skapa nytt språk.

Främmandegöring en medveten teknik som poeten använder för retoriska ändamål som fördjupar innebörden och skapar nya konnotationer. Poeten lämnar utrymme för kreativitet i publikens och läsarens fantasi. Utöver det kan främmandegöringen förtydliga poetens känslor och hjälpa honom eller henne att fokusera på viktiga frågor. Språket i poesin följer inte ordböckerna lika mycket som det följer retoriska mönster främmandegöring är en form av detta. Mahmoud Darwish lyckas skapa ett poetiskt språk som skiljer sig från prosaspråk genom att tillämpa en strukturell stil som ger poesin en starkare betydelse. Genom att Darwish inte följer principerna för grammatiken och det språkliga regelsystemet strikt förnyar han poesin.

## Referenslista

- ‘Abdu al-Muṭṭalib, M. (1994). *al-Balagha wa al- ‘uslūbiyya*. al-qahira: Dār nūbār.
- ‘Abdu al-Muṭṭalib, M. (1995). *Qadāyā al-ḥadātha ‘inda ‘abdu al-qāhir al-jurjānī*. Maktabat lubnān nāshirūn.
- Abūranna, ‘s. (2019). Ta‘rīf al-inzīāḥ lughatan wa ‘iṣtilāḥan. Hämtad 2021-02-15 från <https://sotor.com/>.
- Ali Moutia, B., & Nemer, M. (2019). *Deletion defamiliarization in Mahmoud Darwish Collection The Flowers of Almond or Beyond: A Semantic Investigation*. Syria: Tishrin University. *Studies on Arabic Language and Literature*, 9(28): 107-128. s. 109.
- ‘Amū, M. (2021). *zāhirat al-takrār fī al-qur’ān al-karīm min manzūr ibn tamimiyya*. Hämtad 2021-07-12 från <https://islamonline.net/>.
- Arageek, (2020). Man Huwa Maḥmūd Darwīsh. Hämtad 2020-10-24 från <https://www.arageek.com/bio/mahmoud-darwish>
- Būtāhir, B. (2018). *zāhirat al-inzīāḥ*. Publicerad av Alukah. Hämtad 2021-03-09 från <https://www.alukah.net/sharia/0/124915/>

Bwājilābin, al-H. (2014). *Balāghat al-inzīāḥ fī shi‘r Maḥmūd Darwīsh*. Dimashq: al-Nāyā lildirāsāt wa al-nashri wa al-tawzī‘.

<https://www.neelwafurat.com/itempage.aspx?id=lbb229673-208089&search=books>

Darwīsh, M. (2006). *Varför lämnade du hästen ensam?* Tolking av Kerstin Eksell. Dār al-Munā, Stockholm. s.68 - 70.

Darwīsh, M. (2009). *al-A‘māl al-jad īda al-kāmila*. Publicerad av Riyad al-Rayyis Books.

Even-Nur, A. (2020). The Poem Is What Lies Between A Between: Mahmoud Darwish and the Prosody of Displacement. CLCWeb: Comparative Literature and Culture. Purdue University, 22(1), 9. s.4.

Hellström, H. (2020). ”Jeg vil vise deg verden ”: Främmandegöring, språk och uppmärksamhet i Karl Ove Knausgård's Om høsten (kandidatexamen). Uppsala: Humanistisk-samhällsvetenskapliga vetenskapsområdet, Historisk-filosofiska fakulteten, Litteraturvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet. Hämtad 2021-04-24 från <https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1517339&dswid=8269>

al-Hāshimī, A. (2017). *Jawāhir al-balāgha*. Publicerad i mū‘asasat hindāwī.

Ibn al-Sāyih, ‘. (2019). *ḡahirat al-‘inziyah al-tarkībī fī shi‘r Maḥmūd Darwīsh*. Publicerad i Jāmi‘at qasidi mirbaḡ wiraqlat. 4(2)101-115.

al-Jabir, Kh. (2012). *Ramz al-‘anqā‘ fī shi‘r Maḥmūd Darwīsh*. No (10). Hämtad 2021-04-01 från *Majalat ittiḡād al-jam ‘iyyāt al-‘arabiyya lil ‘ādāb*.

<https://ddl.mbrf.ae/book/similar/3251149>

Kallāb, M. (2016). *Shi‘riyyat al-inziyāḥ fī shi‘r Maḥmūd Darwīsh*. Publicerad i *Majma‘ Jūrnal* 15, 467 - 505. <http://ojs.medi.u.edu.my/index.php/majmaa/article/view/196>.

al-Malā‘ika, N. (1967). *Qadāyā al-shi‘r al-mū‘āsir*. al-Qāhira: Maktabat al-Nahda. S.231

Said, E. W. (1994). On Mahmoud Darwish. *Grand Street*, No, 48 112-115. Hämtad 2021-04-19 från <https://www.jstor.org/stable/25007730?origin=crossref&seq=1>

Sayyād, S. (2018). The syntactical gaps in the holy Quran Practical study in the anastrophe and the elision. *Majallat jāmi‘at al-āmer ‘abdu al-qādir lil ‘ulūm al-islāmīya*, No,32 48-72 Hämtad 2021-07-15 från: <https://www.asjp.cerist.dz/en/article/68159>.

Su'ād, B. (2020). al-Inzīāḥ al-naḥawī wa al-dalālī fī shi'riyyat Jan Kohen. Hämtad 30/4/2021 från *Majalat al-maqāl*, 5 (1), 163-176. <https://www.asjp.cerist.dz/en/article/143204>

Tu'āmra, y. (2020). Ma'lūmāt 'an Maḥmūd Darwīsh. Hämtad 2021-03-17 från <https://mawdoo3.com/>

'Ubaid, K. (2010). 'ala 'atabat al-riḥ Maḥmūd Darwīsh fī Limādhā tarakta al-ḥiṣāna waḥīdan. Hämtad 29/6/2021 från Duniā al-watan.

Palaestianian Peoples Party, (2009). La urīd lihādhihi al-qaṣīda 'an tantahī lī Maḥmūd Darwīsh. Hämtad 2021-04-12 från *Jaridat al-nahar*. [http://www.ppp.ps/ar\\_page.php?id=9da610y10331664Y9da610](http://www.ppp.ps/ar_page.php?id=9da610y10331664Y9da610)

Wall, N. (2021). Främmandegöring och litterär kompetens via Tomas Tranströmers diktning: En stilistisk analys med ett didaktiskt perspektiv. (Examensarbete) Linnéuniversitetet, Fakulteten för konst och humaniora (FKH), Institutionen för svenska språket (SV).

Yahya, H., Lazim, Z. M., & Vengadasamy, R. (2012). Eco resistance in the poetry of the Arab poet Mahmoud Darwish. *3L: Language, Linguistics, Literature*, 18(1). s.76.

## Appendix 1

Dikten Masra' al-'anqā' i arabiskt original:

في الأناشيد التي ننشدها

ناي

وفي الناي الذي يسكننا

نار

وفي النار التي نوقدها

عنقاء خضراء

وفي مرثية العنقاء لم أعرف

رمادي من غبارك

غيمه من ليالك تكفي لتخفي

خيمة الصياد عنا. فأمش

فوق الماء كالسيد قالت لي :

فلا صحراء للذكرى التي أحملها عنك

ولا أعداء منذ الآن للورد



الذي ييزغ من أنقاض دارك.

كان ماءً يشبه الخاتم حول الجبل العالي  
وكانت طبريا ساحةً خلفيةً للجنة الأولى  
وقلت: اكتملت

صورة العالم في عينين خضراوين  
قالت: يا أميري وأسيرتي  
ضع خموري في جرارك!

الغريبان اللذان احترقا فينا  
هما  
من أرادا قتلنا قبل قليلٍ  
وهما  
من يعودان إلى سيفيهما بعد قليلٍ  
وهما  
من يقولان لنا : من أنتما ؟  
نحن ظلانٍ لما كنا هنا  
واسمان للقمح الذي ينبت في خبز المعارك

لا أريد العودة الآن , كما  
عاد الصليبيون مني  
فأنا كل هذا الصمت بين الجهتين : الآلهة  
من جهة ,  
والذين ابتكروا أسماءهم من جهةٍ أخرى  
أنا الظل الذي يمشي على الماء  
أنا الشاهد والمشهد  
والعابد والمعبد  
في أرض حصاري وحصارك

كن حبيبي بين حربين على المرأة\_ قالت\_ لا أريد  
العودة الآن إلى حصن أبي ...  
خذني إلى كرمك  
واجمعني إلى أمك  
عطرني بماء الحبق

انثرنى على آنية الفضة  
مشطني , وأدخني إلى سجن اسمك  
اقتلني من الحب  
تزوجني , وزوجني التقاليد الزراعية  
دربني على الناي  
واحرقني لكي أولد كالعنقاء من ناري ونارك !.

كان شيء يشبه العنقاء  
بيكي داميا  
قبل أن يسقط في الماء  
على مقربة من خيمة الصياد  
ما نفع انتظاري وانتظارك ؟

Källa:

Darwīsh, M. (2009). *Limādhā tarakta al-ḥiṣāna waḥidan*. Riyad al-Rayyis Books. s. 357-361

## Appendix 2

Dikten i svensk översättning. Källa:

Darwīsh, M. (2006). *Varför lämnade du hästen ensam?* Tolking av Kerstin Eksell. Dar al-Munā, Stockholm. s.68 - 70.

I sångerna vi sjunger  
en flöjt  
i flöjten vi bebor  
en eld  
i elden vi tänder  
en grön grip  
i gripens elegi skilde jag inte

på min aska och ditt stoft

Ett moln av syren räcker för att dölja

fiskarens tält från oss.

Gå alltså på vattnet som Herren

Mitt minne av dig har ingen öken, sade hon.

Inte heller har rosorna

som sticker ruinerna av ditt hus hädanefter

några fiender

Vattnet omsluter som en ring det höga berget.

Tiberias är en bakgård för det första paradiset.

Bild av världen, sade jag, har fullkomnats i två gröna ögon.

Min prins och min fånge, sade hon,

bevara mina viner i dina krukor!

De båda främlingar som förtärts i oss

desamma

som ville döda oss för en liten stund sedan,

och de är

som snart ska återvända till sina svärd desamma

och de är

som säger till oss: Vem är ni?

Vi var två skuggor av dem vi var här,

två namn på det vete som växer i stridens bröd

Jag vill inte vända tillbaka nu, som

korsfästa återvände från mig

Jag är hela denna tystnad mellan de båda parterna: gudarna

å ena sida,

och de som uppfinner sina namn å andra sidan

Jag är skuggan som går på vattnet

Jag är en vittnande och skådeplatsen

den tillbedjande och helgedomen

på min inhägnade jord och på din belägring

var min älskade mellan två krig mot spegeln,

sade hon, jag vill inte återvänd nu till

fars borg... Ta mig till din vingård

förening mig med din mamma,

parfymera mig med basilikavatten,

stänk mig över silverfat.

kamma mig, för mig in till ditt namns fångelse,

döda mig av kärlek,

gift dig med mig och gift mig med åkerbrukets riter,

öva mig på flöjten,

bränn mig att jag födes som en grip ur min eld och ur din!

Något liknande en grip

Gråter och blödde

föll sedan i vattnet

nära fiskarens tält.....

vad tjänar min väntan till och din?